

Lenka Hřibová

NORMÁLNÍ NEBO PŘIROZENÉ?

Komunitní zahrada
z hlediska přirozených potřeb dětí

Jednadvacáté století se paradoxně stalo v naší „civilizované“ části světa dobou „normativního zanedbávání dětí“. Hygienické normy, zdravotnické předpisy, povinná školní docházka, tisíce hodin prosezených v lavicích... Dnes je normální, že dítě stráví více času přivázané v autosedačce či kočárku než v přirozeném, přírodním prostředí, více pobývá ve sterilních interiérech než venku, a je obklopené daleko spíše věcmi (*bračky, nejrůznější „udělátka“, technika – chůvička, TV, tablety atd.*) než živáčky (*lidmi, zvířaty, rostlinami*). Málokdo se nad tím pozastavuje, připadá nám to normální, ale je to přirozené? A neochuzujeme tím děti o něco důležitého?

Veřejný prostor spravovaný jako komunitní zahrada beru osobně jako velkou příležitost k rozšíření přirozeného prostředí pro malé děti a doplnění chybějících podnětů pro přirozený vývoj fyzický, psychický i sociální.

Park, hřiště, pískoviště...

Leckdo možná namítne, že docela dobře poslouží i veřejná zeleň, ale... Má-li někdo osobní zkušenost s péčí o dítě batolecího věku, tuší, kde je v případě veřejných prostranství zakopaný pes. Ano, nejčastěji v našich psích miláčcích

a jejich nevychovaných majitelích. Troufám si tvrdit, že devadesát procent veřejné zeleně vypadá spíše jako psi záchodky než prostor pro hru dětí. Někdo namítne, že se přece stavějí za velké peníze dětská hřiště, ale ruku na srdce, ta oplocená a certifikovaná jsou spíše taková „dětská ghetta“, kde je sice dítě chráněno před nejhorší šelmou dnešní doby – autem, které vytěsnilo dětské pouliční hry, ale k přirozenému prostředí s podněty má povětšinou daleko.

Na dětských hřištích se schází pouze jedna věková a cílová skupina a jejich plochy jsou určeny pouze k jednomu účelu – hraní si. Doprovázející dospělí poseďávají, klábosí, pokuřují, ale představují tím pro děti správné vzory pro nápodobu? Nápadně to připomíná „venčení“ dětí.

Ve skutečnosti si dítě „nejzdravěji“ hraje – tedy rozvíjí volnou hru – v přítomnosti dospělého, který manuálně pracuje, je ve stavu myslí TADY a TEĎ, soustředěn na smysluplnou činnost, pro dítě průhlednou a pochopitelnou, a pouze periferním viděním a šestým smyslem na dítě dohlíží. Tohle mohu potvrdit osobní zkušeností matky čtyř dětí, dlouhodobě se pohybující mezi rodinami s mrňaty. Týká se to například zahradnických prací, zpracování ovoce, drobných ručních prací, drobných

stavebních budovatelských prací – k tomu všemu je v komunitní zahradě ideální příležitost.

Zahrada dětem prospívá

Samozřejmě neočekávám, že dvouleté batole rozliší mezi osázeným záhonkem a hromadou hlíny na hraní, ale některé situace lze ošetřit například vyvýšenými záhony (*ty jsou výborné nejen pro děti, ale i pro seniory, vozíčkáře a podobně*) a hlavně koutem divočiny. Rozhodně by někde mělo být místo, kde je dětem dovoleno kutat, hrabat, objevovat, může to být třeba i část kompostu, který je určitě zajímavější než sterilní písek na pískovišti.

Další prvky přírodního zahradničení slouží i dětem – pásma keřů s jedlými plody jako zdroj zobání i k ukrývání a k vytváření bunkrů, zachycená dešťová voda je báječná k hraní. U nás máme „řízené vodní perpetuum mobile“ s minimálními ztrátami – stačí stará plechová vanička, asi dvoumetrová hadice zakončená trychtýřem, který zavěsíte asi ve výšce dětí, druhý konec zavedete do vaničky, a přidáte 5–6 konvíček či nádob na přelévání. Jednoduché, ale odpolední přiděl dvou kbelíků vody výborně zabaví skupinku mrňat.